

УДК 378.018.43:004

КОНЦЕПЦІЯ ПОБУДОВИ НЕЗАЛЕЖНИХ ЦЕНТРІВ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

О. О. Наливайко, К. О. Куцина

CONCEPT OF CONSTRUCTION OF INDEPENDENT CENTERS FOR EVALUATION OF DISTANCE LEARNING RESULTS IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM

O. Nalyvaiko, K. Kutsyna

Система контролю знань постійно еволюціонує. Нові вимоги оцінювання призводять до появи нових підходів та прийомів. Традиційний контроль та діагностика не дають в умовах дистанційного навчання бажаного ефекту. Час диктує появу нових інституцій по контролю набуття знань у цифровому середовищі. Переваги та недоліки притаманні як уже існуючим, так і новим установам особливо у процесі вимушеного дистанційного навчання. У статті розглядаються структура побудови сучасної установи по контролю навчання, питання її інтеграції у систему вищої освіти, напрями розвитку та діяльності, взаємодія з майбутніми роботодавцями, встановлений зв'язок розвитку країни разом з розвитком процесу контролю набуття знань. За основу запропонованої концепції було взято кращий європейський досвід впровадження незалежних інституцій контролю та діагностики освітніх досягнень. Запропонована структура побудови НЦДО на початковому етапі її функціонування має існувати у системі Міністерства освіти і науки України, а на другому етапі створюються самі центри по одному представництву в кожному регіоні країни на базі найбільш прогресивних ЗВО за українськими та міжнародними рейтингами. Основними факторами успішності запропонованої концепції є: розроблення та прийняти Закон України «Про дистанційну освіту», бо наявна нормативно-правова база застаріла та потребує виходу на більш високий нормативний рівень від Положень до Закону; визначення та розподіл обов'язків між центрами оцінювання та акредитації в Україні; затвердження Рамки цифрової компетентності для громадян України як основи формування цифрової культури та цифрової компетентності учасників освітнього процесу; розробка власного програмного забезпечення (сервісу, порталу) діагностики навчальних досягнень здобувачів; орієнтація дистанційної освіти на швидку адаптацію (до одного освітнього циклу) до нових викликів та потреб, які виникають у роботодавців як основної зацікавленої сторони у підготовці здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: незалежний центр дистанційного оцінювання, зовнішнє незалежне оцінювання, контроль набуття знань, інституція, дистанційна освіта.

The knowledge control system is constantly evolving. The new evaluation requirements lead to the emergence of new approaches and techniques. The traditional control does not give the desired effect during distance learning. The time dictates the emergence of new institutions for knowledge

control in digital space. Both current and new institutions have advantages and disadvantages. The article considers the structure of building a modern institution to control learning, the issues of integration into the education system, the directions of development and activities, the interaction with future employers, the relationship between the development of the country and the development of knowledge control. The proposed concept was based on the best European experience in implementing independent institutions for monitoring and diagnosing educational achievements. The proposed structure of independent distance assessment centers at the initial stage of its operation should exist in the system of the Ministry of Education and Science of Ukraine, and at the second stage the centers are created with one representative office in each region on the basis of the most progressive universities in Ukraine and international rankings. The main factors of success of the proposed concept are: development and adoption of the Law of Ukraine "On Distance Education", because the existing legal framework is outdated and requires reaching a higher regulatory level from the Regulations to the Law; definition and distribution of responsibilities between assessment and accreditation centers in Ukraine; approval of the Framework of Digital Competence for Citizens of Ukraine as a basis for the formation of digital culture and digital competence of participants in the educational process; development of own software (service, portal) for diagnostics of academic achievements of applicants; orientation of distance education on rapid adaptation (to one educational cycle) to new challenges and needs that arise in employers as the main stakeholder in the training of higher education.

Key words: independent distance evaluation center, external independent evaluation, knowledge control, institution, distance education.

Загальна постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах глобалізації та економіки, що ґрунтується на знаннях, якість вищої освіти все більше розглядається як стратегічно важлива для національного економічного розвитку та конкурентоспроможності. Високоякісна та відповідна вища освіта надає студентам знання, навички та основні компетентності, які вони можуть використовувати, щоб досягти успіху після закінчення навчання. Поєднання освітніх та цифрових технологій є природним та невід'ємним фактором сучасного навчання, тому необхідно враховувати ці аспекти у контексті розвитку сучасних концепцій розвитку освіти (Ossiannilsson, 2019).

Дистанційне навчання є пріоритетним напрямом розвитку сучасної освіти (Nalyvaiko, Adzhva, Sarhsian, 2020). Питання якості даного виду отримання знань викликає суперечки та дискусії в науково-педагогічній спільноті, що свідчить про його актуальність для сучасної системи освіти як в Україні та і за її межами. Існуючі системи оцінювання не дають однозначної відповіді, наскільки ефективно може бути дистанційне навчання в порівнянні з традиційною очною формою навчання (Наливайко, Куцина, 2021), тому що саме дистанційний формат навчання є досить новим для української системи освіти (особливо його масове застосування). Вирішенням суперечливого питання могла б стати поява незалежних центрів дистанційного оцінювання (НДЦО) та їхнє входження до структури освітньої системи. У такий спосіб значно посилиться як мотивація здобувачів освіти, так і об'єктивність самого процесу оцінювання в умовах дистанційного навчання (Hartnett, St George, Dron, 2011; Наливайко, Куцина, 2021).

Актуальність такого нововведення зумовлюється часом та стрімким розвитком дистанційно-цифрових форм освіти, спричинених екстенсивним розвитком цифрових технологій комунікації та взаємодії, окрім того важливо відзначити вплив пандемії COVID-19 та введення локдауну, що запустив процес вимушеного дистанційного навчання у всьому світі (Schneider & Council, 2021).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми. Моніторингом якості освітніх послуг здобутків займалися такі вчені, як-от: І. Анненкова (2011), І. Локшина (2018), Y. Li, P. Li, F. Zhu & R. Wang, (2017), Razinkina *et al.* (2018), M. Horsburgh, (1999), H. Coates (2010) та інші.

Аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що головним критерієм об'єктивності дослідження якості набуття знань є критерій незалежності інституцій, які займаються цією справою (Малежик, 2019). Переконливим прикладом цього ствердження є Центр тестування при Міністерстві охорони здоров'я України (МОЗ), що має в своєму розпорядженні нормативну базу, інструментарій та методологію (Центр тестування при Міністерстві охорони здоров'я України, 2021).

Моніторинг якості освіти став необхідністю сучасного навчального процесу в усьому світі, зокрема в країнах Європейського союзу (ЄС). Багато країн ЄС створили свої національні агенції по забезпеченню якості вищої освіти (European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2015), які об'єдналися до Європейської асоціації із забезпечення якості (ENQA), Європейського консорціуму з акредитації (ECA) та внесені до єдиного Європейського реєстру агенцій із забезпечення якості вищої освіти (EQAR). Якість вищої освіти в процесі зовнішнього моніторингу визначається за показником впровадження елементів Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Цінною знахідкою на шляху до розуміння питань моніторингу якості освіти у різних країнах Європейського Союзу є стаття І. Соколової (2020) «Європейські підходи і практики забезпечення якості вищої освіти», де на основі аналізу широкої джерельної бази представлено здобутки реформ вищої освіти у країнах Південної Європи (Іспанії, Італії, Португалії та Греції) відповідно до стратегії формування Європейського простору вищої освіти. У статті зазначено, що ці країни, хоч і відрізняються національними особливостями інституціональних перетворень у галузі вищої освіти, проте гармонізували своє нормативно-правове законодавство у відповідності із «Стандартами та рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти», агенції із забезпечення якості освіти у цих країнах однією зі своїх функцій вбачається постійний моніторинг освітніх послуг, зокрема і в цифровому форматі.

Прикладом таких інституцій є Національне агентство оцінювання університетів та наукових інститутів Італії (ANVUR) та Національне агентство оцінювання якості та акредитації Іспанії (ANECA). ANVUR займається супервізією національної системи оцінювання якості, зовнішнім оцінюванням

діяльності, керуванням діяльністю з внутрішнього оцінювання в закладах вищої освіти (ЗВО) та науково-дослідних установах, оцінюванням ефективності державного фінансування, програм сприяння інноваційній та дослідницькій діяльності. До обов'язків ANECA входить акредитація та оцінювання діяльності викладачів, оцінювання університетських ступенів, моніторинг результатів та звітності на рівні університету, поліпшення якості, участь в процедурах стандартизації та визнання університетських кваліфікацій, оцінювання дослідницької діяльності (Соколова, 2020).

На зразок європейських інституцій по оцінюванню якості набуття знань в 2005 році на виконання Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» був заснований Український центр оцінювання якості освіти (УЦОЯО), який розпочав роботу в 2006 році. Протягом 2006-2007 рр. ним проводилось пробне тестування з кількох предметів. З 2008 року зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО) стало обов'язковим для вступу до закладів вищої освіти (ЗВО). До обов'язків УЦОЯО входить ЗНО для випускників закладів середньої освіти, державна підсумкова атестація (ДПА), вступні випробування до магістратури, міжнародне дослідження якості освіти PISA-2018 в Україні, моніторингові дослідження якості початкової освіти. УЦОЯО має у своєму підпорядкуванні 9 регіональних центрів оцінювання якості освіти, кожен з яких є самостійною юридичною інституцією (Український центр оцінювання якості освіти, 2021).

Важливим фактором на шляху успішної імплементації центрів оцінювання дистанційного навчання є захист даних та інформації, яка збирається під час навчання. Визначенням дієвих методів цього процесу присвятили свої праці Belashenkova, Cherepovskaya, Lyamin & Skshidlevsky (2015).

Питання якості освіти та його зв'язку з вимогами роботодавців є дуже актуальним уже багато років (Horsburgh, 1999; Coates, 2010), проте питання моніторингу якості дистанційної освіти (Khamidov & Kahhorov, 2020) з урахуванням точки зору і побажань роботодавців потребує подальшого вдосконалення та особливої уваги з точки зору керівних органів як загальнодержавного рівня, так і окремих ЗВО.

Формулювання цілей / завдань статті. Мета статті – визначитися з концепцією побудови НЦДО та шляхами інтеграції нової установи в чинну систему освіти, а також оцінити перспективи її співпраці з роботодавцями.

Завдання дослідження. Дистанційна форма освіти також потребує появи незалежних інституцій у вигляді центрів оцінювання для якісного контролю набуття знань студентами, особливо в умовах вимушеного дистанційного навчання. Враховуючи це, проведено дослідження, завданнями якого є визначитись з:

- структурою незалежних центрів оцінювання;
- інтеграцією незалежних центрів оцінювання в системі освіти;
- завданнями незалежних центрів оцінювання якості набуття знань під час дистанційної форми навчання;

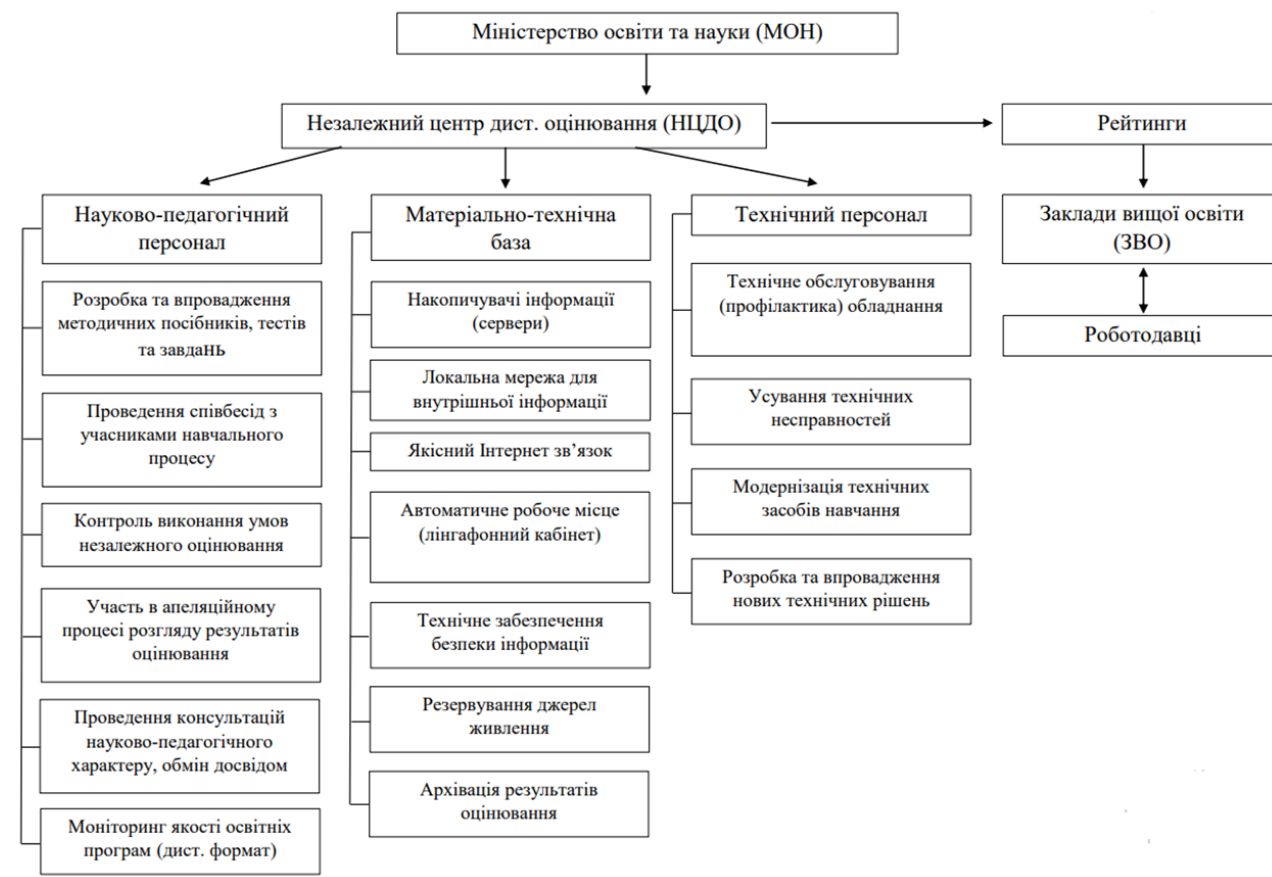
- напрямами діяльності та розвитку цих інституцій;
- взаємодією нових структур з роботодавцями.

Виклад основного матеріалу статті. Спираючись на міжнародний досвід (European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2015) щодо оцінки якості освіти та, посилаючись на вже чинні напрацювання в цій сфері, можна беззаперечно стверджувати, що в Україні контроль за набуттям знань, особливо це торкається ЗВО, знаходиться на стадії свого становлення та потребує подальшого вдосконалення (Stukalo & Dluhopolskyi, 2020), особливо у галузі дистанційного навчання. Щоб заповнити цю прогалину та зайняти нішу даного сектора освітньої системи, необхідне створення НЦДО.

Посилення ролі дистанційно-цифрових технологій в освітньому процесі має прогресивну шкалу зростання, особливо в умовах кризових явищ таких як карантинні обмеження, стихійні лиха або бойові дії. Початок 20 років XXI століття показав, що поєднання традиційних та онлайн форм отримання освітнього продукту є тим майбутнім, яке нас чекає. Такий різкий перехід від традиційних форм навчання до онлайн та вимушеного дистанційного навчання (Nalyvaiko, Vakulenko, & Zemlin, 2020) показує ряд проблемних ситуацій, які є в українській системі освіти: невідповідність учасників освітнього процесу до різкого зростання долі онлайн навчання (студенти/викладачі/адміністрація), тобто низький рівень цифрової культури та компетентності; застарілість матеріально-технічної та програмно-цифрової бази більшості ЗВО (відсутність достатньої кількості мультимедійного обладнання та його програмного забезпечення, невідповідність потужностей дистанційних платформ університетів реальним потребам учасників освітнього процесу); відсутність дієвих засобів моніторингу якості освіти в умовах кризових явищ (опитування та акредитації розраховані на звичайні умови навчання). Тобто ми бачимо назрівання потреби у створенні нових моделей та концепцій саме оцінки та моніторингу якості дистанційно-цифрового навчання.

Нами пропонується така модель структурної побудови НЦДО на початковому етапі її функціонування у системі Міністерства освіти і науки України. Основними складовими НЦДО повинні бути [див. Рис. 1]:

- 1) науково-педагогічний персонал;
- 2) матеріально-технічна база;
- 3) технічний персонал.

Рис. 1. Орієнтовна схема організації та функціоналах обов'язків ІЦДО

На науково-педагогічний персонал покладають такі функції:

- розробка та впровадження методичних посібників, тестів та завдань;
- проведення співбесід з учасниками навчального процесу;
- контроль виконання умов незалежного оцінювання;
- участь в апеляційному процесі розгляду результатів оцінювання;
- проведення консультацій науково-педагогічного характеру, обмін досвідом;

моніторинг якості освітніх програм.

Матеріально-технічна база повинна мати:

- накопичувач інформації (сервер);
- локальну мережу;
- Інтернет;
- автоматичне робоче місце (лінгафонний кабінет);
- технічне забезпечення безпеки інформації;
- резервування джерел живлення;
- архівацію результатів оцінювання.

Технічний персонал повинен займатися:

- технічним обслуговуванням (профілактикою) обладнання;
- усуненням технічних несправностей;

- модернізацією технічних засобів навчання;
- розробкою та впровадженням нових технічних рішень.

Для інтеграції НЦДО в системі освіти необхідно, крім створення установи, розробка нормативно-правової бази функціонування нової інституції. Діюче законодавство передбачає порядок моніторингу та оцінки якості освіти, але НЦДО не входить до переліку установ, маючих право цим займатися (Кабінет Міністрів України, 2011). Другим етапом інтеграції є створення самого центру по одному в кожному регіоні країни на базі найбільш прогресивних ЗВО за українськими та міжнародними рейтингами. Нова структура повинна бути відокремлена від ректорату ЗВО та бути підпорядкована Міністерству освіти та науки України (МОН). Згодом з розвитком нової установи та її матеріально-технічного положення вона повинна бути відокремленою структурою та функціонувати на засадах самоокупності та грантової підтримки від не державних фондів та організацій. Набір науково-педагогічного та технічного персоналу повинен проводитися на конкурсній основі, яким на початковому етапі займається МОН (Український центр оцінювання якості освіти, 2021). Матеріально-технічна база обраного ЗВО повинна бути посилена за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів з подальшим акцентом на самоокупність та грантову підтримку від стейкхолдерів.

Альтернативою НЦДО при МОН може бути створення НЦДО за ініціативою спільнот роботодавців, що мають конкретні цілі та завдання. Фінансування таких установ буде відбуватися за рахунок приватних інвесторів з можливим залученням коштів міжнародних організацій, які займаються подібними видами діяльності.

Поява НЦДО є продуктом посилення та розвитку дистанційної освіти, тому завдання нової інституції винятково повинно бути задоволення потреб контролю якості дистанційної форми набуття знань, а саме:

- 1) проведення в режимі реального часу тестувань та співбесід (для зацікавлених сторін особливо роботодавців);
- 2) контроль за виконанням вимог навчального процесу;
- 3) у разі потреби розгляд апеляцій здобувачів освіти;
- 4) архівація та збереження результатів оцінювання;
- 5) моніторинг якості освітніх програм, які роблять акцент на дистанційному форматі отримання освітніх послуг.

Діяльність УЦОЯО, на жаль, не охоплює весь спектр контролю якості набуття знань. Ця установа забезпечує заключний вид контролю, який підбиває підсумки успішності учнів за всі навчальні роки (Наливайко, Куцина, 2021). Інші види контролю (попередній, поточний, тематичний і підсумковий) якості освіти залишаються поза увагою. З метою покращення контролю за набуттям знань є доцільним створення НЦДО. Безумовно неможливо даною установою охопити всі навчальні дисципліни, що вивчаються у ЗВО. Але це не є самоціллю. НЦДО повинно охопити базові загальноосвітні предмети, хоча згодом з розвитком нової інституції діапазон охоплення навчальних дисциплін невпинно буде зростати,

при цьому по можливості необхідно провести роботу по уніфікації навчальних програм загальноосвітніх дисциплін по галузям знань.

Спільна діяльність УЦОЯО, НЦДО та НАЗЯВО призведе до того, що вони будуть доповнювати один одного та в цілому система контролю якості набуття знань прийме більш повну та закінчену форму.

Іншим важливим фактором створення НЦДО є орієнтація на роботодавців, які вбачають можливим отримання їх майбутніми співробітниками дистанційної освіти або її дуальної форми у контексті онлайн навчання поза робочим часом. Дистанційна освіта розвиває в студентів здатність аналізувати інформацію, особливі якості (гнучкість, ініціативність, відповідальність), здатність до самонавчання та підвищує мотивацію й бажання вчитися на майбутньому робочому місці, що потрібно роботодавцям (Федоренко, 2015).

Для відбору персоналу сучасні роботодавці постійно шукають нові шляхи (Хитра, 2019). Досить часто відбір складається з декількох етапів. Одним з них, цілком ймовірно, могла би бути співпраця з НЦДО. А саме: рейтинг як висновок оцінювання студентів дає початкову інформацію для роботодавців, які вже на стадії навчання можуть запропонувати вакансії у своїх компаніях. Також роботодавці мали би можливість для набору персоналу, заключивши договір з НЦДО та пропонуючи свої умови до кандидата на робоче місце шляхом індивідуального тестування або співбесіди за допомогою розроблених в НЦДО спеціально під вимоги роботодавця методик. Це суттєво скоротить час пошуку працівників та зробить цей процес більш якісним та прогнозованим.

НЦДО разом з УЦОЯО та НАЗЯВО по суті є інструментом керування якістю освіти у вищій школі. Ці інституції дозволяють забезпечувати високий рівень перевірки результатів. З одного боку, це уніфікація, стандартизація, достовірність і надійність отриманої інформації, незалежність контролерів, їхній професіоналізм щодо контролю набуття знань, відпрацьовані технології, проведення оцінювання, можливість проводити узагальнення, порівняння та обмін з іншими інституціями в системі освіти як нашої країни, так і на міжнародному рівні. З іншого боку, це висока вартість організації такого процесу та монополізація такого роду діяльності (Соколова, 2020; Stukalo & Dluhopolskyi, 2020).

Загалом для успішної імплементації дистанційно-цифрової моделі отримання освіти в Україні потрібно розробити принципово нові правила взаємодії широкого кола учасників освітньої діяльності, починаючи від МОН України і закінчуючи студентами та викладачами у конкретних ЗВО. Для цього потрібно: розробити та прийняти Закон України «Про дистанційну освіту», наявна нормативно-правова база застаріла та потребує виходу на більш високий нормативний рівень від Положень до Закону, який б міг гарантувати базу для подальшого розвитку дистанційно-цифрової освіти в Україні на всіх рівнях та визначив чіткі рамки моніторингу освітніх здобутків у дистанційному форматі отримання освіти, що значно б просунуло українську систему вищої освіти до найкращих міжнародних стандартів; визначити чітку структуру та розподіл обов'язків між центрами оцінювання та акредитації в Україні; затвердження

Рамки цифрової компетентності для громадян України як основи формування цифрової культури та цифрової компетентності учасників освітнього процесу; розробка власного програмного забезпечення (сервісу, порталу) діагностики навчальних досягнень здобувачів, які отримують дистанційну освіту у рамках функціонування НЦДО; орієнтація дистанційної освіти на швидку адаптацію (до одного освітнього циклу) до нових викликів та потреб, які виникають у роботодавців як основної зацікавленої сторони у підготовці здобувачів вищої освіти.

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Розвиток дистанційної освіти у світі диктує необхідність посилення контролю за якістю набуття знань, особливо у кризових умовах. Існуючих інституцій, що займаються оцінюванням та діагностикою здобутків здобувачів, цілком недостатньо. Суттєво змінити ситуацію в позитивний бік допоможе створення таких установ, як-от: НЦДО. Ця інституція безумовно посилить керованість та прогнозованість за якістю освіти та дозволить охопити всі існуючі види контролю та діагностики у дистанційному форматі отримання освіти.

Питання щодо контролю за якістю освіти нерозривно пов'язане з ринком праці. Тому всі заходи, до яких також належать створення нових інституцій (НЦДО), які призводять до покращення процесу контролю освіти, неодмінно позитивно впливають на розвиток країни в цілому. Усі розробки в цьому напрямку вважаються доцільними та перспективними.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Анненкова, І. (2011). Критерії і показники якості освіти у ВНЗ. *Наука і Освіта*, 8, 4–8. https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/8_2011/1.pdf
- Кабінет Міністрів України (2011). Про затвердження порядку проведення моніторингу та оцінки якості освіти: Постанова КМУ № 1283 від 14.12.2011. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1283-2011-%D0%BF#Text>
- Локшина, О. (2018). Забезпечення якості вищої освіти в умовах європеїзації України. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 3–4, 127–132. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.127132>
- Малежик, Н. В. (2019). Шляхи підвищення ефективності діяльності центрів моніторингу якості освіти в структурі закладів вищої освіти. У *Матеріали науково-практичної конференції "Формування сучасних педагогічних технологій та освітніх систем"* (с. 17–21). Херсон: Гельветика. <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/ped/40dec2019/4.pdf>
- Наливайко, О., & Куцина, К. (2021). Особливості оцінювання під час дистанційного навчання. *Наукові записки кафедри педагогіки*, 49, 35–41. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-04>
- Соколова, І. (2020). Європейські підходи і практики забезпечення якості вищої освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 2, 104–113. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.2.14>
- Український центр оцінювання якості освіти (2021). <https://testportal.gov.ua>.
- Федоренко, Н. (2015). Молоді фахівці на ринку праці: особливості відбору персоналу. *Ринок праці та зайнятість населення*, 2, 40–43. <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/33557>
- Хитра, О. (2019). Особливості застосування рекрутингу в системі управління персоналом підприємства. *Приазовський економічний вісник : електронний науковий журнал*, 4(15), 230–238. <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-4-38>
- Центр тестування при Міністерстві охорони здоров'я України (2021). <https://www.testcentr.org.ua/uk/pro-nas/zahalna-informatsiia>
- Belashenkova, N. N., Cherepovskaya, E. N., Lyamin, A. V., & Skshidlevsky, A. A. (2015). Protection methods of assessment procedures used in e-Learning. In *13th International Conference on Emerging eLearning Technologies and Applications (ICETA)*. Stary Smokovec, Slovakia: IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICETA.2015.7558495>
- Coates, H. (2010). Defining and monitoring academic standards in Australian higher education. *Higher Education Management and Policy*, 22(1), <https://doi.org/10.1787/hemp-v22-art2-en>.
- European Association for Quality Assurance in Higher Education (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. Brussels, Belgium. https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf
- Hartnett, M., St George, A., & Dron, J. (2011). Examining motivation in online distance learning environments: Complex, multifaceted, and situation-dependent. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(6), 20–38.
- Horsburgh, M. (1999). Quality monitoring in higher education: the impact on student learning. *Quality in higher education*, 5(1), 9–25.
- Khamidov, O. & Kahhorov, O. (2020). Prospects of monitoring graduates' employment in digital technologies, *Scientific reports of Bukhara State University*, 4(5). <https://doi.org/10.52297/2181-1466/2020/4/5/15>
- Li, Y., Li, P., Zhu, F., & Wang, R. (2017). Design of higher education quality monitoring and evaluation platform based on big data. In *12th International Conference on Computer Science and Education (ICCSE)*. Houston, TX, USA: IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICCSE.2017.8085513>

- Nalyvaiko, O., Adzhva, D., & Sarhsian, E. (2020). Distance education in V. N. Karazin Kharkiv National University in 2030, students' view. *Electronic Scientific Professional Journal "Open Educational E-Environment of Modern University"*, 9, 79–94. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2020.9.7>
- Nalyvaiko, O., Vakulenko, A., & Zemlin, U. (2020). Features of forced quarantine distance learning. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*, 47, 78–87. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2020-47-09>
- Ossiannilsson, E. (2019). Considerations for quality assurance of e-learning provision. *Connecting through Educational Technology. Proceedings of the European Distance and E-Learning Network 2019 Annual Conference*. Bruges, Belgium: European Distance and E-Learning Network. <https://doi.org/10.38069/edenconf-2019-ac-0025>
- Razinkina, E., Pankova, L., Trostinskaya, I., Pozdeeva, E., Evseeva, L., & Tanova, A. (2018). Student satisfaction as an element of education quality monitoring in innovative higher education institution. *E3S Web of Conferences*, 33, 03043. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20183303043>
- Schneider, S. L., & Council, M. L. (2021). Distance learning in the era of COVID-19. *Archives of dermatological research*, 313(5), 389–390. <https://doi.org/10.1007/s00403-020-02088-9>
- Stukalo, N., & Dluhopolskyi, O. (2020). Educational Programs Accreditation in Pandemic Times: Challenges for NAQA (Ukraine). *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 12 (1Sup2), 167–172. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.1sup1/260>

REFERENCES

- Annenkova, I. (2011). Kryteri i pokaznyky yakosti osvity u VNZ [Criteria and indicators of the quality of education in higher education]. *Nauka i Osvita* [Science and Education], 8, 4–8. https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/8_2011/1.pdf [in Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy [Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2011). Pro zatverdzhennya porядku provedennya monitorynhu ta otsinky yakosti osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [On approval of the procedure for monitoring and evaluation of the quality of education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] № 1283, 14.12.2011. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1283-2011-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
- Lokshyna, O. (2018). Zabezpechennya yakosti vyshchoyi osvity v umovakh yevropeyzatsiyi Ukrainy [Ensuring the quality of higher education in the context of Europeanization of Ukraine]. *Neperervna profesiyna osvita: teoriya i praktyka* [Continuing professional education: theory and practice], 3–4, 127–132. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.127132> [in Ukrainian].
- Malezhyk, N. (2019). Shlyakhy pidvyshchennya efektyvnosti diyal'nosti tsestriv monitorynhu yakosti osvity v strukturі zakladiv vyshchoyi osvity [Ways to increase the efficiency of educational quality monitoring centers in the structure of higher education institutions]. In *Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii "Formuvannia suchasnykh pedahohichnykh tekhnologii ta osvitnikh system"* [Materials of scientific-practical. conf. "Formation of modern pedagogical technologies and educational systems"] (p. 17–21). Kherson: Helvetica Publishing House. <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/ped/40dec2019/4.pdf> [in Ukrainian].
- Nalyvaiko, O., & Kutsyna, K. (2021). Osoblyvosti otsinyuvannya pid chas dystantsiynoho navchannya [Features of evaluation during distance learning]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky* [Scientific Notes of the Pedagogical Department], 49, 35–41. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-04>. [in Ukrainian].

- Sokolova, I. (2020). Yevropeys'ki pidkhody i praktyky zabezpechennya yakosti vyshchoyi osvity [European approaches and practices to assure higher education quality]. *Neperervna profesiyna osvita: teoriya i praktyka* [Continuing Professional Education: Theory and Practice], 2, 104–113. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.2.14> [in Ukrainian].
- Ukrayins'kyy tsentr otsynuyannya yakosti osvity [Ukrainian Center for Educational Quality Assessment] (2021). <https://testportal.gov.ua>. [in Ukrainian].
- Fedorenko, N. (2015). Molodi fakhivtsi na rynku pratsi: osoblyvosti vidboru personal [Young professionals in the labor market: features of personnel selection]. *Rynok pratsi ta zaynyatist' naseleennya* [Labor market and population employment], 2, 40–43. <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/33557> [in Ukrainian].
- Khytra, O. (2019). Osoblyvosti zastosuvannya rekrutynhu v systemi upravlinnya personalom pidpryyemstva [Features of recruitment in the personnel management system of the enterprise]. *Pryazovs'ky ekonomichnyy visnyk : elektron. nauk. zhurn.* [Pryazovsky Economic Bulletin: an electronic scientific journal], 4(15), 230–238. <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-4-38>. [in Ukrainian].
- Tsentr testuvannya pry Ministerstvi okhorony zdorovia Ukrainy [Testing Center at the Ministry of Health of Ukraine] (2021). <https://www.testcentr.org.ua/uk/pro-nas/zahalna-informatsiia> [in Ukrainian].
- Belashenkova, N. N., Cherepovskaya, E. N., Lyamin, A. V., & Skshidlevsky, A. A. (2015). Protection methods of assessment procedures used in e-Learning. In *13th International Conference on Emerging eLearning Technologies and Applications (ICETA)*. Sary Smokovec, Slovakia: IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICETA.2015.7558495>
- Coates, H. (2010). Defining and monitoring academic standards in Australian higher education, *Higher Education Management and Policy*, 22(1), <https://doi.org/10.1787/hemp-v22-art2-en>.
- European Association for Quality Assurance in Higher Education (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. Brussels, Belgium. https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf
- Hartnett, M., St George, A., & Dron, J. (2011). Examining motivation in online distance learning environments: Complex, multifaceted, and situation-dependent. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(6), 20–38.
- Horsburgh, M. (1999). Quality monitoring in higher education: the impact on student learning. *Quality in higher education*, 5(1), 9–25.
- Khamidov, O. & Kahhorov, O. (2020). Prospects of monitoring graduates' employment in digital technologies, *Scientific reports of Bukhara State University*, 4(5). <https://doi.org/10.52297/2181-1466/2020/4/5/15>
- Li, Y., Li, P., Zhu, F., & Wang, R. (2017). Design of higher education quality monitoring and evaluation platform based on big data. In *12th International Conference on Computer Science and Education (ICCSE)*. Houston, TX, USA: IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICCSE.2017.8085513>
- Nalyvaiko, O., Adzhva, D., & Sarhsian, E. (2020). Distance education in V. N. Karazin Kharkiv National University in 2030, students' view. *Electronic Scientific Professional Journal "Open Educational E-Environment of Modern University"*, 9, 79–94. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2020.9.7>
- Nalyvaiko, O., Vakulenko, A., & Zemlin, U. (2020). Features of forced quarantine distance learning. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*, 47, 78–87. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2020-47-09>
- Ossiannilsson, E. (2019). Considerations for quality assurance of e-learning provision. *Connecting through Educational Technology. Proceedings of the European Distance and E-Learning Network 2019 Annual Conference*. Bruges, Belgium: European Distance and E-Learning Network. <https://doi.org/10.38069/edenconf-2019-ac-0025>

- Razinkina, E., Pankova, L., Trostinskaya, I., Pozdeeva, E., Evseeva, L., & Tanova, A. (2018). Student satisfaction as an element of education quality monitoring in innovative higher education institution. *E3S Web of Conferences*, 33, 03043. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20183303043>
- Schneider, S. L., & Council, M. L. (2021). Distance learning in the era of COVID-19. *Archives of dermatological research*, 313(5), 389–390. <https://doi.org/10.1007/s00403-020-02088-9>
- Stukalo, N., & Dluhopolskyi, O. (2020). Educational Programs Accreditation in Pandemic Times: Challenges for NAQA (Ukraine). *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 12 (1Sup2), 167–172. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.1sup1/260>

Наливайко Олексій Олексійович

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
м.Харків, Україна, майдан Свободи 6,
61022

<http://orcid.org/0000-0002-7094-1047>

Email: nalyvaiko@karazin.ua

Oleksii Nalyvaiko

PhD of Pedagogical Sciences, Associate
Professor at the Department of Pedagogy
V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, Ukraine, 6 Svobody Sq.,
61022

<http://orcid.org/0000-0002-7094-1047>

Email: nalyvaiko@karazin.ua

Куцина Катерина Олександрівна

Студентка факультету іноземних мов
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
м.Харків, Україна, майдан Свободи 4,
61022

<http://orcid.org/0000-0002-4002-2795>

Email: ekutsina10001@gmail.com

Kateryna Kutsyna

Student of the School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, Ukraine, 4 Svobody Sq.,
61022

<http://orcid.org/0000-0002-4002-2795>

Email: ekutsina10001@gmail.com